

Azərbaycanın ən uca məşəli

Rafael HÜSEYNOV,
Milli Məclisin sədr müavini, akademik

Yıxılabilməz, çökdürülməz hesab edilən Sovet İttifaqının beli o gecə sındı. Əslində SSRİ-nin dağılması da o gündən başladı, bizim və 70 il sovet pəncəsində yaşamğa məhkum qalmış digər respublikaların müstəqilliyinin səhəri də o gecədən açıldı. İstiqlal salnamələri heç vaxt yalnız mürrəkəblə, qələmlə, ya indinin digər çevik rəqəmsal sözqeydəalma vasitələriylə yazılmaz. Millətlərin yaddaşına və ürayına həkk olunan istiqlal tarixçələrinin hansını açsan, orada şəhid qanlarından, qəhrəman ruhlardan nişanə taparsan.

Hər gecə müstəqil Azərbaycanda, rahat evinizdə, hətta lap narahat bir komada, amma sahibinin özünüzd olduğunuz müstəqil bir yurddun içərisində yuxuya dalmazdan öncə canını bu istiqlal naminə qurban verərək əbədi uyquya dalmış tanıdığımız və tanımadığımız bütün Vətən övladlarını sayğıyla xatırlayın. O gecəki yuxunuz və bütöv həyatınız halalınız olsun deyə, onları anmağı unutmayın.

Müdam yad Edilməliolərin şərfəli qatarında 1990-cı il 20 Yanvar gecəsi qurbanlarının da əziz surətləri var.

Hər millətin var olduğu müddətcə çata biləcəyi ən ali səadət, qazana biləcəyi ən əziz nemət onun istiqlalı, dövlət müstəqilliyidir. Bir çiçək boy atsın, bir ağac dikəlsin deyə ona su görəkdir. Bu, təbiiətin qanunudur. Ancaq insanlıq tarixində başqa bir yazılmamış kədərli qanunauyğunluq da var: azadlıq ağacları, istiqlal çiçəkləri qanla sulanmadan nə bəhrə verər, nə ucalar. Tarixi vərəq-vərəq çevirdikcə çeşidli dövrlərdə və ən müxtəlif xalqlarda istiqalə gedən yolun həmişə enişli-yoxuşlu olduğuna şahid kəsiləcəksiniz. Bu yol heç vaxt qurbansız olmayıb. Böyük istiqlalı öz qələbəsi hesab edənlər, onun ədədına yazmaq istəyənlər həmişə tapılıb. Ancaq bu da tarixin isbat etdiyi başqa həqiqətdir ki, istiqlalın əsl müəllifi həmişə xalq olur. Çünki onun yolunda qanı tökülən də, onun uğrunda qurban gedən də həmişə xalqdır. Azərbaycan na xoşbəxtdir ki, dünyanın və öz tarixinin ən tələtlümlü, ən hadisələrlə dolu parçasını – XX yüzüli suveren dövlət kimi başa vurdu və XXI əsrin ilk onillirini müstəqillik içərisində, istiqlal qoynunda yaşamaqda davam edir.

Ancaq millət təqviminin müstəqillik, istiqlal tarixçələrinə izlədikcə onu da görürük ki, bu yol pozulmaz, itibetməz qan ləkələri ilə doludur.

70 il həsrətdən sonra Azərbaycan yenə müstəqilliyinə çatdısa, yenə istiqlalına qovuşdusa, heç kəs deməsin ki, elə bu, tarixin gedışı ilə öz-özünə baş verdi. İstiqlalımız yenidən qayıtdısa, müstəqilliyimizə təzədən qovuşduqsa, bunun əsas səbəbi Sovətin qılcının başımız üstə asılı qaldığı 70 il boyunca bir an belə sənmədən ürəklərdə şölənməkdə davam edən azadlıq ocağı idi.

1980-ci illərin sonlarında Bakıda Azadlıq meydanı adı almış məkanda insan donizi çağlayırdı, millət yenə istiqlal diləyirdi, xalq müstəqillik arzusuyla ayağa qalxmışdı. “Azadlıq!”, “Müstəqillik!” çağırşlarının zirvəsi 1989-cu ilin 31 dekabrında gəlib çatdı. Həmin gün Araz çayının tikanlı məftillərlə çəpərlənmiş o tayında və bu tayında qardaşlar üz-üzə dayanmışdılar. Həmin gün qəlib azadlıq eşqi ilə çırpınan otaylı və bu-taylı azərbaycanlıların ayrılıq rəmzinə çevrilmış Araz çayı üzərindəki zəfər anı idi. Yalın əllərlə tikanlı məftilləri qırıdılar, sərhəd diroklərini aşırıdılar. Ürəklərdəki od ələ güclü, həsrət səbirsizliyi ələ həddə idi ki, qışın qış gündündə Araz çayına atıldılar, burdan o taya, o taydan bu üzə üzməyə başladılar. O gün Sovet dövlətinin nəzərinə ən toxunulmaz olanın – Şura hökumətinin iradəsinin rəmzi sayılan sərhədin mənəm-mənəmlilklə dağıdılan, Azərbaycan insanının imperiyaya meydan oxuyan günü idi. Bütün bunları gəndən çox diqqətlə izləyən Kreml yaxşı dərk edirdi ki, bu addımdan müstəqilliyə doğru məsafə həddən artıq qusadır. Ona görə də bunu heç vəchlə cəzasız qoya bilməzdi. 1989-cu ilin son gecəsinin əks-sədası 1990-cı ilin 19 yanvarında 20-nə keçən gecə idi. O şənbə gecəsində Bakıda sovet ordusunun törədikləri müstəqilliyə, artıq nəfəsi lap yaxından duyulan istiqlalə verilən cəza idi. Sovet silahlı qüvvələri Bakıya ona görə verilməsiydi ki, insanların gözünün odunu alsınlar, iradəsini sındırsınlar, onların içərisindəki müstəqillik, istiqlal atəşini birdəfəlik söndürsünlər. Mərkəz Bakıya yeritdiyi və dahəşt yaratmağı əmiri verdiyi qoşunundan törətdikləri ilə, zirehli maşınları, tankları qorxunc gurlutusu, selləmə yağış kimi açılan atəşlərin vahimali yivlitsi ilə azərbaycanlılara bu dərsi vermək istəyirdi ki, hamınızı ucdantutma beləcə “ut” demədən qıra bilərlik. Ancaq vulkan kimi kükrəyən bir xalqı atəşlərlə susdurmaqmi olardı?! Əslində həmin gün Azərbaycanın mütləq gələcək və qayıdıssız olacaq istiqlalının müqəddiməsi, Azərbaycanın müstəqilliyə qovuşmasının həlledici təkən anı idi. Həmin gün şəh imperiyasının – Sovətlər İttifaqının tar-mar olmasının, onun təməl kərpiclərinin yerindən qoparıldığı gün idi. Millətimizin əleyhinə bu fitnəni təşkil edən, Azərbaycanı öz qanına boyamağa qalxan, millətin müstəqillik ehtirasını bıryolluq susdurmaq istəyən Kreml – artıq dişləri laxlayan imperiya, əlbəttə ki, öz nəq-teyi-nəzərindən düz hesablamışdı ki, artıq

bu xalqın qarşısını sadəcə sözlə, təbliğatla, hədə ilə almaq mümkün deyil, bu millət müstəqilliyin lap ərəfəsindədir, onu yolundan döndərməyin tək çarəsi qırıb-çatmaqdır.

Lakin bu xalqı yaxşı tanıyırlarmış. Zənn etdiklərinin tam əksi oldu. Azərbaycan xalqı susmaq, sinmaq, qorxmaq, kirmək əvəzinə daha hiddətlə baş qaldırdı və lap azacıq sonra – 1991-ci ilin oktyabrında Azərbaycan artıq müstəqilliyi yenidən bərpa etmişdi.

Qurbanlar verdi, acılar yaşadı, azadlıq ağacını növbəti dəfə qanı ilə suvardı, ancaq millət ali məqsədinə çatdı.

Fəqət imperiya çökmüşdüsə də, hələ canı tamam çıxmamışdı. İmperiyaçı qüvvələrin başında hələ köhnə havalar qalmaqdaıydı. 1992-ci ilin 26 fevralında Xocalıda tədridlənlər də artıq 4 ay öncə elan edilmiş müstəqilliyə, təzədən qayıtmış istiqlalə verilən növbəti cəza idi.

1918-ci ilin martında bolşevizm, 1990-cı ilin yanvarında və 1992-ci ilin fevralında neobolşevizm Azərbaycana qarşı qəsdləri yerinə yetirəndə erməniləri qabağa buraxmışdı. Hətta 1990-cı ilin yanvarında Bakıya hücum çəkəndə zahirən hər şeyi edən sovet ordusu idisə də, SSRİ-nin müxtəlif yerlərindən ehtiyatda olan erməni hərbiçiləri-ni əməliyyata cəlb etmişdilər, QQB xətti ilə məqsədli olaraq bu soraqları da yaymışdılar ki, qırğını icra edən silahlıların əksəri mənşəcə erməni olan əsgər və zabitlərdir.

Lakin gerçəkləri qondarma millətçi pərdəcəkmələrlə ört-basdır etmək mümkünstüdü. İstiqlal çarpışmalarımıza qarşı şimal ayısının amansız qalxışlarının hamısında erməniçilik sadəcə vasitələrdən biri olub.

Azərbaycan təqvimində yanvarın 20-si Ümummilli Hüzn Günüdür. Kədərli olmağa, qüssəyə qapılmağa əsasımız da var. Çünki o günün əzabları mil-lətin bağrının başında həmişə qövr edəcək, daim ürək göynədəcek. Qurbanlarımızı, yə-larlarımızı əsla unutmayaq. Kədərdə də dalaq, kövrələk də, qəhərlənək də, itkilərimizi hər zaman can yağısıyla anaq da.

Lakin bizim təqvimimizdə Zəfər günü var! Qalib xalqa, yüksələn, ucalan millətin təqviminə mətəm, yaxşı gətirir. Əslində mahiyyəti ilə o tarix – 1990-cı il yanvar ayının 19-dan 20-nə keçən gecə hümr, yenilməzlik, milli müqəvəmət günü, millət iradəsinin tantənəsi günüdür. Yanvarın 20-si yalnız millətimizin əllərdə qırmızı qərəşifillərlə küçələrə çıxaraq şəhid məzar-larına doğru yönəldiyi qəm günü kimi qala bilməz! Bu gün millət qətiyyətinin tüğyanı, ümumxalq şərafəti günüdür. Bu gün başımız üzərində üçrəngli bayrağımızın daha vıqırla dalğalanmalı olduğu gündür.

1990-cı ilin başlanğıcından bu günə qədər Bakıda, Azərbaycanın paytaxtında və yurddun dörd bucağında bu günü qeyd edirik. Gələcəklər boyu da həmişə bu günü əziz, uca tutaq, ancaq hüzn günündən daha əvvəl və daha artıq MİLLİ TƏPƏR günü kimi əziz tutub ağrılayaq!

Millət tarixində həmişəlik qalacaq o faciənin ən daqiq qiymətini vermək səla-hiyyəti ən adil münsifin – Tarixin ixtiyarındadır. Amma başverənləri isti-isti ən doğru dəyərləndirən, etiraz səsinə ilkin qaldıranlar da görək həmişə ehtiramla anla. Çünki o qiymətvərmə faciənin törədilməsinin ertəsi günü, hələ yərarların açıq olduğu ələ anlarda baş verirdi ki, o vaxt hər belə cızığındancıma gözlərini qan örtmüş şəh imperiyasının həmin şəxsi aradan götürməsi ilə nəticələnə bilirdi.

1990-cı ilin yanvarında unudulmaz Heydər Əliyev ailo üzvləri ilə bərabər Azər-baycanın Moskvadakı Daimi nümayəndəli-yinə gəldi. Özünlün, oğlu İlham Əliyevin hə-yatını ən labib təhlükə qarşısında qoyaraq gəldi. Artıq əlləri onsuz da qana bulamış rej-im ələ həmin gün onlara gözünü qırpmadan qəsd təşkil edə bilirdi. Heydər Əliyev də bu dövlətin hər üzünə və cikinə-bikinə bələd, zəngin təcrübəli insan kimi bu həqiqətdən yaxşı aqah idi. Ancaq can hayına qalmaq məqamı deyildi. Xalqın müqəddəratı hədəf-də idi, susmaqmi olardı?!

Azərbaycanın dünyaya çıxıa biləcək sə-sinin hər tərəfdən qapadıldığı o məşum tarix parçasında Heydər Əliyevin məğrur səsi im-periyanın mərkəzindən ucaldı və dərhal büt-tün dünyaya çatdı. Heydər Əliyev o sınaqlı günlərdə xalqın kürəyinə, ən etibarlı dayağı-na, ən məhrəm təsəlli ünvəninə çevildi.

Sovet İttifaqı rəhbərinin birbaşa əmri ilə 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə SSRİ Müdafiə Nazirliyi, SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi və SSRİ Daxili İş-lər Nazirliyinin qoşun hissələrinin Bakıda, Azərbaycanın bir neçə rayonunda törətdik-ləri bu mənhus dövlətin bütün tarixindəki ən qaniçən əməliyyatlardan oldu. Azər-bay-

can insanının istiqlal eşqini və müstəqillik canatmalarını ürayında və düşüncəsindəcə məhv etməkdün Bakıda kütləvi qətlər törə-dən Sovet ordu hissələri müstəqillik niyyət-lərini belə amansızlıqla məhv etməyə cəhdin məşqlərini hələ 1956-cı ildə Macarıstanda, 1968-ci ildə Çexoslovakiyada keçmişdi.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə, onun ardınca yaşanan həyəcan dolu günlər yalnız o hadisələrin şahidlərinin öm-rünün anları deyil ki! O günlər lap çoxdan bütöv millət tarxinin ibrətli səhifələrinə çevrilib. Döna-döna qayıdılmalı, dərslər alınmalı, hər anı müdam anılmalı, qətiyyən unudulmamalı məhzun və məğrur tarix sə-hifələrinə!

Sovet dövründə “ölkəm” deyəndə SSRİ, “vətənim” söyləyəndə Sovet İttifaqı nəzərdə tutulurdu. 15 respublikada hər kəsə uşaq bağçasından, ilk məktəb dərslərlərindən başlayaraq bu düşüncə aşılanırdı. Çoxdan gorbəgər olsa da, soveti həmişə məzardan çıxaraq ittiham və ifşa edəcək bir dəlil də bu olacaq ki, yaxşı, insanlara bu imperiya-nı “vətən” deyə təlqin edir, onların hamısı-nı bərabərhüquqlu vətəndəş saydınsa, bas onun üstündən tankla keçmək qədər cəllad-danbətər xislət nə idi?! Sovet ordusunun Ba-kıda yağdırdığı güllələr də adı güllə deyildi, öldürücülüyü mütləq olan, bədənə girəndən sonra da fırlanaraq bütün vücudu dağıdan iblisənə güllələrdi. Azərbaycan paytaxtında və bölgələrdə Moskvadan dövlət baş-çısı tərəfindən sanksiyələndirilmiş qətlər gedicişində 131-imiz öldürüldü, 744-ümüz yaralandı, təcavüz əsnasında 841-imiz həbs edildi, bunlardan 112-si SSRİ-nin ayrı-ayrı şəhərlərindəki həbsxanalara göndərildi.

1990-cı ilin 20 noyabrında artıq Vətəndə – Naxçıvanda olan Heydər Əliyev Ali Məclisin kürsüsündən dünyaya car çəkirdi: “Mən belə fikirdəyəm ki, Böyük Vətən müharibəsi qurtarıandan sonra Sovet İttifaqında, ölkənin daxilində – heç bir yer-də, heç bir regionda bu qədar, bu miqyasda qanlı qırğın olmamışdır. Bunu da sovet or-dusu edib. Və bunun na qədər böyük mi-qyasda olmağını onunla da ölçmək olar ki, bu hərbi aksiyanın həyata keçirilməsi üçün SSRİ-nin müdafiə naziri, SSRİ daxili işlər naziri hədsizlərdən qabaq gəlib. Burada otu-rub, bu əməliyyatlara rəhbərlik ediblər. 1941–45-ci illərdə – müharibə vaxtı hərbi nazir az-az cəbhəyə gedirdi. Ancaq görün Bakıdakı hərbi əməliyyata bunlar na qədər böyük fikir veriblər, bunun miqyası na qə-dər böyük olub ki, marşal Yazov gəlib Ba-kıda oturub və bu əməliyyata rəhbərlik edib. Demək, bu, Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüzdür, təhqirdir, Azərbaycan xalqının qarşısında cinayətdir”.

O gecə həmişə bizimlə qalacaq, o gecə daim millətin həm dərin ələm, həm də bö-yük əməl gecəsi kimi anılacaq. Biz bugünü-müzə o gecədən keçib gəldik. Müstəqillik şəhərinin yolu o gecədən açıldı.

...Bəzən insan bir sərvətin əsl dəyə-rini yalnız onu itirəndən sonra dərk edir. 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsinin bir ibrəti də ondan ibarət oldu ki, Azərbaycan insanı Milli radionun, Milli televiziyasının onun üçün nə qədər böyük nemət olduğunu çıpaqlığı ilə anladı. Azərbaycan efrinin əsl doğum günü 1919-cu ilin noyabrından – Əlimərdan bəy Topçubaşının oxavtlar Avropa radiostansi-yasının yerləşdiyi Eyfel qülləsindən Gəncə radiostansiyasına göndərdiyi teleqramdan başlanırdı. Lakin 1926-cı il noyabrın 6-da Azərbaycan Radiosunun daimi yayımları başlandı, 1956-cı ildə isə Azərbaycan Tele-viziyası ilk dəfə ekranlarını insanlarımızın üzünə açdı.

Və radio da, televiziya da tədricən bu millət üçün ən möhtəşəm universitetə çevril-di. Nəsil-nasil insanların zövqlü yetişməsin-də, ruhən zənginləşməsinə, biliklərinin art-masında radio da, televiziya da müstəsna rol oynadı. İnsanlarımız bu danılmaz həqiqəti bütövlüyi ilə 1990-cı ilin yanvar günlərində bütün ayanıyliyi ilə dərk etdilər. Azərbaycan insanının müstəqillik çırpıntılarını qəlbindəcə çürütməyi qəsd edən imperiya başqa məkrli tədbir də təkmüldü: Azərbaycanın ağzını bağlamaq, onun dünyaya cətan səsinə kəsmək. 1990-cı il yanvar ayının 19-da saat 19:26 dəqiqədə Azərbaycan Radio-Televizi-yasının enerji bloku partladırdı. Bu, həmin şənbə günü – yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycan insanına açılan atəşlərin ələ başlanğıcı demək idi.

Həmin daqiqədən Azərbaycan radio-su da susdu. Azərbaycan televiziya-sının ekranlarının da işığı itdi. Düz yanvar ayının 28-cən Azərbaycan insanı ra-dio-televiziya-sız qaldı. Arada qondarma bir kanal düzəltmişdilər – faktik olaraq idarəçi-liyi ələ almış və azərbaycanlılara etibar et-məyən hərbiçilərin nümayəndəsi kəla-kötür Azərbaycan dilində kobud ləhcəylə ara-sıra komendantlığın mətnlərini oxuyurdu.

Şəh imperiyası, Azərbaycan insanının müdhış istibadə və haqsızlığa qarşı nifrə-tinin, respublikaya silahlı təcavüz əleyhinə etirazlarının dünyaya çıxıa biləcək dalğası-nın qarşısını almaqda israrlı idi. O gün-lərdə həyatlarını təhlükə altında qoyaraq yanvar qırğınunu görüntülərini lentə alan fotoçularımızın hər biri əsl qəhrəman idi. 1919-cu ildə Paris Konfransına yola düşən Əlimərdan bəy Topçubaşı və onun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti özü ilə 1918-ci ilin

martında Bakı qırğınları əsnasında çəkilmiş yüzədən artıq fotosəklə götürmüşdü. O aşkar sübutları aparmışdılar ki, azərbaycanlılara qarşı hansı müsibətlər törədildiyini dünyaya nümayiş etdirisnlər. Həmin fotolar Azər-baycan üçün hansı tarixi dəyərə malikdirsə, 1990-cı ilin yanvarında cəsür Azərbaycan fotoçularının – Rəsim Sadiqovun, Yaşar Xə-lilovun, Oləq Litvinin, Cahangir İbadovun, Asim Talibin, Fərman Bağirovun, Ağəli Məmmədovun, Tahir Cəfərovun, Rəfiq Na-ğiyevin... çəkdiyi şəkillər də eyni qiymət-dədir. Bunlar əslində Azərbaycanın istiqlal uğrunda çarpışmaları salnaməsinin ən vacib fəsilələrindən birinin anlarıdır.

...1990-cı ilin unudulmaz və unudulma-malı yanvar günlərində Bakı küçələri gül-çiçək içərisində idi, hər yan qırmızı qərəş-ifillərlə döşənmmiş xaliya bənəzyirdi. İnsanlar məhəbbətlərini və nifrətlərini çiçəklərə çə-virərək küçələrə səpmiş, xiyabanlar boyu düzmüşdülər. Şəhərdə cinayətlərin törədil-diyi hər qarışı, qurbanlarımızın qan damla-larının izi qalan hər nöqtəni çiçəklər sığal-layırdı. Başqa vaxtlarda na qədər dil töksən də, sətdiği güllün qiymətini cüzi endirməklə də razılaşmayan gül alverçiləri milyonlar-qərəşfli Bakı küçələrinə təklif gözləmədən, birca qəpik ummadan maşın-maşın daşımış-dılar.

O günlər idi ki, hamı bir ata-ananın övladı olduğu kimi, bir millətin balası olmasına izah etmədən, öyüd eşitmədən ələ sövq-tə-bii yaqın kəsilmədi. Hamı can atırdı ki, hər kəsin və həminin olan millət mərasiminə öz təhfəsinə yer bilsin.

Və həmin günlərin içərisində bir mö-cüzə də baş verdi. Azərbaycan mətbuat tarixinin heç vaxt olmamış, yaqın ki, bundan sonra da təkrarlanmayacaq bir hadisəsinə şahid olduq. Azərbaycan qəzetçiliyinin 1875-ci ildən – Həsən bəy Zərdabidən baş-lanıb bugünə qətan tarixi boyunca saysız qə-zetlərimiz nəşr edilib, nəşr edilir, sübhə yox, gələcəkdə yeniləri də olacaq. Ancaq həmin yanvar günlərində nəşr edilən “Səhər” qə-zetinin tirajı, yaqın ki, bir də heç vaxt rast gəlinməz. “Səhər” o yanvar günlərində 2 milyon sayda çıxdı. Səsimizin kəsildi-yi, sölmütüzün dünyaya çıxmasının qarşısını alndığı günlərdə “Səhər” qəzeti Azərbaycan insanının təsəllisi, toxtaq yeri idi. “Səhər” o vaxtlar Azərbaycanın bir saylı qəzeti “Komunist”in əlavəsi kimi nəşr olunurdu. Azərbaycan partiyə rəhbəri Əbdürrəhman Vəzirov vəzifədən kənarlaşdırıldıandan sonra onun yaxın adamı sayılan Cəmil Əlibəyov da “Komunist”in redaktoru vəzifəsindən getmişdi. Qəzetə rəhbərliyi redaktor müavi-ni Rəfəil Nağıyev edirdi. “Səhər” möctəzi-sini onun və ətrafındakı cavan jurnalistlərin fədakar şücaəti doğurdu. 1990-cı ilin yan-varında ələ Bakının əhalisi də 2 milyon ci-varında idi. Rəfəil müəllim mənə “Səhər”in o sayının necə üzə çıxıa bilməsinin məəcəalı tarixçəsinə nəğil edib. Söyləyirdi ki, ha-zır materialları götürüb hərbi senzör Boris Aleksandrovvun yanına getdim. 12 səhifə bu-raxmağı düşündüyümüz qəzetdəki hər yazı, hər foto ilə bağli xəbərlərdə dəqiqlərlə deyil, saatlarla çəno-bəğaz etməli oldum.

“Səhər”in redaktoru Məzahir Süleyman-zadə isə mənə çoxlarınnı bilmədiyə başqa bir tarixi hekayəti danışdı. Azərbaycan xalqının o nigaran gün-lərində Türk dünyasının böyük oğlu Oljas Süleymənov Bakıda idi. Sonralar özü söylə-yirdi ki, yanvarın 20-də bərk soyuqlayıbmış, “qızdırmam 39-u keçib 40-a çatmışdı, ancaq dayanacaq məqamı deyildi, xəbəri eşidən kimi bilət ələb olə qızdırmadan yana-yana təyyarəyə mindim, Bakıya uçdum. Çünki gəlməsəydim, vicdanım rahat olmayacaqdı, digər tərəfdən də, nə illah etsəm də, heç kəsi inandırma bilməyəcəkdəm ki, o günlərdə doğ-rudan da bərk xəstə olmuşam”.

Və Oljasın həyatını da, karyerasını da cid-di təhlükələrdə altında qoyaraq Bakıya gəlməsi-nin, təkləndiyimiz o günlərdə Azərbaycanla olmasının mənəvi dayaq durmaqdan savayı başqa bir faydasını bilin. Oljasın uzaqgörən nəcib tövsiyəsi olmasaymış, “Səhər”in yan-varın 22-də işıq üzü görən o buraxılışı da nəşr edilməzmmiş. Məzahir yada salırdı ki, Bakı şəhərinin ovaxtkı hərbi komendantı general V.Dubinyak şort qoymuşdu ki, qəzetin çıx-masına o halda icazə verirəm ki, komendant-lığın bir əmri də orada dərc edilsin. Redaksi-yə işçiləri isə hamılıqla bunun əleyhinə imiş, millətin ağrısını daşıyan, ana dilində çıxan bir qəzetin içərisində hərbi komendantlığın əm-rinin, özü də onların öz dilində yer almasını təhqir sayırmışlar. Məzahir söyləyirdi ki, bu vəziyyət haqqında Oljası dedim və soruşdum ki, nə məsləhət görürsünüz, neyləyək?

O ljas da suala sualla cavab verir ki, təsəvvür edin, hərbi komendantlığın ümumən heç bir qəzetin çıxması-na icazə vermər, özləri lazımı xəbərlərini və əmrlərini dərc etdikləri 2, ya 4 səhifəlik rusca qəzet buraxır, sizə də orada balaca yer ayraraq hadisələrə ləqaqdar kiçik məqəla-nizi, ya bir-iki fotonu yerləşdirməyə icazə verir. Səsinizin xalqa çatması üçün bu im-kandan istifadə edərdiniz, ya yox?

Məzahir etiraf edirdi ki, gördüm Oljas haqlıdır. Əlimizin hər yerdən üzüldüyü, qə-zetlərin çıxmadığı, radio-televiziyanın da-yandığı maqamda, doğrudan da, bir qəzetin balaca bir hissəsində kiçicik bir yazımızın dərc edilməsi də o günlərdə bizim üçün qə-nimət olardı, indi isə ixtiyarımızda 12 səhifə vardı. Ona görə də Bakı şəhərinin hərbi ko-mendantının o qəzetin içərisində əmrinin yer almasına razılığımızı verdik.

Bəs necə olmuşdu ki, “Səhər” qəzeti-ni belə fantastik tirajla nəşr edə bilmişdilər? Bunu da mənə Rəfəil Nağıyev danışdı ki, “Komunist” o vaxt 600.000 tirajla çıxırdı. Ancaq bir neçə gün idi ki, nəşr edilmirdi. Üst-üstə yığılaraq “Səhər”i 2 milyon sayda buraxa biləcək qədər kağız ehtiyatımız var-dı, bu fürsəti də əldən qaçırmadıq.

Bu minvalla 20 Yanvar qurbanlarının dəfni günü, ayın 22-də “Səhər” bütün Bakı-ya və Azərbaycana yayıldı, bir-birindən tə-sirli məqalələr, şeirləri, fotoları ilə 20 Yan-varın göynəklı manzərəsinə hamıya göstərən aynaya, millət ağrısının məhləminə döndü, ürəklərdən tikan çıxartdı.

...Xalqımızın bütün mübarizələr tarixi-nin ən ali Zəfərinin Memarı, Fəteh Prezi-dentimiz İlham Əliyevin tariximizin 1990-cı il 20 Yanvar səhifəsi haqqında yekun qənaəti və qiymətləndirməsi olub-keçənlərin cəvhə-rini nişan verir və çox sərrastdır: “20 Yanvar günü bizim böyük faciəimizdir, ancaq eyni zamanda, Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq səhifəsidir. Azərbaycan xalqı öz iradəsini göstərdi... 20 Yanvarda sovet rejiminin hər-bi, siyasi və mənəvi təcavüzünə məruz qal-mış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq əməallarını sadiq olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Azərbaycanda haqq-ədələ-tin müdafiəsi yolunda canlarından keçmiş vətən övladları Qanlı Yanvarda xalqımızn qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yaz-dılar”.

Tariximizə və təleyimizə 31 mart və 26 fevral kimi soyqırımı günləri də düşüb, Millət Təqvimimizdə 20 Yan-var kimi ümumxalq mətəmi də möhtərlənib, Vətənin yaddaşında yurddun ayrı-ayrı parçala-rının işğal günləri də illərəcə millətin itki və nisgil tarixçələri kimi qeyd etməyimizin dərd şırımları qalır. Bu, qəddərdir – Vaxtın bu cür möhnəti asırımlarından və girdəblərindən adlaya-adlaya xalq xalq olur, millət millət olur, Vətən Vətən olur! Yaddaşsız nə torpaq Vətənə çevrilər, nə də kütlələr millətlə dönr!

Ancaq bütün ələmli günlərimizin müqə-bilində, milyonlara soydığımızın əsəblərini və heysiyyəti gəmirən zəbt günlərinin əvə-zində bir-birinin ardınca milləti məsud edən fəth günləri də gəldi axı! Axı biz təqvimində bayramların ən əzizi ZƏFƏR GÜNÜ olan xalqıq!

Qalib dövlətə, Müzəffər millətə qürur qayaraq. Biz Zəfərə dərin hüznləri arxada qoyaraq çatmışıq. O səbəbdən də hər 20 Yanvarda can yağısı ilə bütün itirdiklərimi-zı anaq, onların mübariz ruhları qarşısında sayğı duruşuna sıralanaq, amma daha artıq həmin günün Ümumxalq Hüzn Günündən qabaq Ümummilli Hümr Günü olması həqiqətəna tapınacaq.

Bunu dövlətimizin təşəbbüsü də deyir, ta-rixin dəmir məntiqi də təsdiqləyir!

...Şahidlər xiyabanının lap gircəyində Əbədi məşəl şölələr, bayrağımız dalğalan-ır.

O dalğalanan bayraq, o yanan məşəl Bakının hündür bir nöqtəsindədir. Azər-baycan xəritəsində bundan qat-qat yüksək dağlar da var, zirvələr də. Ancaq bu millətin mənəviyyat dünyasında o bayrağın indi dalğalandığı nöqtədən, o məşəlin indi yandığı ucalıqdan daha yüksək bir yer yurddun heç harasında yoxdur.

O bayraq istiqlalımızın, müstəqilliyimi-zin rəmzidir. O alovlanan məşəl 1990-cı ilin yanvarında və bütün tariximiz boyu istiqlalımız və müstəqilliyimiz yolunda müba-rizələrə qatılmış, can fəda etmiş insanların qəlbidir ki, alovlanır.

Və nə qədər ki ürayı bu yurda, bu millətlə məhəbbətlə çırpınan vətən yavruvarı var, o məşəl yanmaqda davam edəcək, o bayraq ən ucalarda dalğalanacaq!